

[REDACTED]

Nationale ombudsman
t.a.v. [REDACTED]
woo@nationaleombudsman.nl

[REDACTED] 16 november 2022

Betreft: Woo-verzoek

Geachte [REDACTED]

Eerder deze week heeft de Nationale ombudsman nogal wat publiciteit gegenereerd met een rapport over jongeren in de bijstand. Daar was niet iedereen even gelukkig mee. Zo vroeg ene @ [REDACTED] zich op Twitter af of er eigenlijk wel een klacht ten grondslag ligt aan het onderzoek dat u heeft verricht en wees zij er op dat het best eens zo zou kunnen zijn dat er door de tijd die in dat onderzoek is gaan zitten talloze klachten van burgers zijn blijven liggen. Ook over de inhoud van de bevindingen van de heer Van Zutphen was zij niet te spreken. Wat haar betreft was onze ombudsman slechts aan het 'deugpronken over wat iedereen al weet'.

Nu is het zo dat in artikel 9:26 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is bepaald dat de Nationale ombudsman niet alleen op verzoek, maar ook uit eigen beweging een onderzoek kan instellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid heeft gedragen. Zo'n onderzoek op eigen initiatief kan met name van belang zijn voor zwakkere groepen burgers die wat minder snel geneigd zijn om zelf een klacht in te dienen. Kennelijk moet ook het onderzoek dat heeft geleid tot het rapport *Watertrappelen in de bijstand* in die sfeer worden gezien. Ook bij een onderzoek uit eigen beweging is de ombudsman overigens gehouden om na te gaan of het betrokken bestuursorgaan zich in de door hem onderzochte aangelegenheid al dan niet behoorlijk heeft gedragen (artikel 9:27, eerste lid, Awb). Wat in dit verband als behoorlijk overheidsoptreden heeft te gelden staat in de *Behoorlijkheidswijzer* die de ombudsman heeft gepubliceerd. De actualiteit van de behoorlijkheidsnormen die daarin zijn vastgelegd is onlangs nog eens door de Rijksuniversiteit Groningen bevestigd.

Vreemd genoeg komt in het rapport dat de heer Van Zutphen deze week naar buiten heeft gebracht het begrip 'behoorlijkheid' niet voor. En verder hebben wij in dat rapport ook tevergeefs naar de verschillende behoorlijkheidsnormen gezocht. Wat wij wel aantreffen zijn een heleboel meningen. Zo vindt de Nationale ombudsman de 'kan-bepaling' waarmee de minister voor Armoedebeleid gemeenten de ruimte wil bieden om zelf te bepalen of zij de zogenoemde zoektermijn willen blijven hanteren 'problematisch'. En zo vindt diezelfde ombudsman dat gemeenten de bijstandsuitkering voor jongeren zonder ouderlijk vangnet zouden moeten aanvullen tot het sociaal minimum. Of deze meningen het waard zijn om te worden gedeeld laten wij graag in het midden. Wat wij echter wel constateren is dat de Nationale

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

ombudsman zich door het ventileren van deze meningen mengt in een politiek debat waarin geen enkele rol voor hem is weggelegd. Het staat de heer Van Zutphen net als iedere andere burger vrij om zich op persoonlijke titel te mengen in een discussie. Daarnaast kan hij als ieder ander zijn politieke voorkeuren tot uitdrukking brengen in het stembokje. Het ambt van Nationale ombudsman behoort daar echter niet voor te worden misbruikt.

Waar de Nationale ombudsman met dit onderzoek zijn boekje fors te buiten lijkt te gaan is inderdaad de vraag relevant of de capaciteit die aan dat onderzoek is besteed niet ten koste is gegaan van de werkzaamheden die hij wél zou moeten verrichten. Zeker nu de heer Van Zutphen klachten van burgers toch al haast nooit onderzoekt en daarmee de kern van het bestaansrecht van zijn organisatie vrijwel volledig veronachtzaamt mogen er vraagtekens worden geplaatst bij het feit dat hij maar liefst zes van zijn onderzoekers heeft ingezet om wat persoonlijke meningen in een rapportje te gieten. Zo gek veel heeft dat overigens niet opgeleverd. Naast de twee hiervoor genoemde bevindingen zien wij in de aanbevelingen namelijk niet meer terug dan enkele open deuren. Er zou moeten worden ingezet op 'duurzame uitstroom uit de bijstand'. En ja, er zou moeten worden gezorgd voor 'goede (financiële) begeleiding, die aansluit op de persoonlijke behoefte'. Met als uitsmijter dat jongeren 'proactief en in begrijpelijke taal' zouden moeten worden geïnformeerd. Leest u die laatste aanbeveling nog even na? En waren er echt zes onderzoekers voor nodig om tot deze wereldschokkende inzichten te komen?

Zorgwekkend is dat het thans verschenen rapport niet op zichzelf staat. Het maakt namelijk deel uit van een reeks rapporten die allemaal zijn verschenen in het kader van de ombudsagenda die de Nationale ombudsman hanteert. Op die agenda staan vijf thema's die de Nationale ombudsman (mr. R.F.B. van Zutphen), de Kinderombudsman (prof. dr. mr. M. Kalverboer) en de Veteranenombudsman (nogmaals mr. R.F.B. van Zutphen) 'alle drie' belangrijk vinden. Zo belangrijk zelfs dat diezelfde thema's al jaren terugkeren op de agenda. Wij zijn er nog niet aan toegekomen om na te gaan of ook al die andere rapporten neerkomen op een bijdrage aan het politieke debat van een en dezelfde persoon, maar stellen wel vast dat de heer Van Zutphen wat al te zeer de agenda van zijn organisatie bepaalt in plaats van dat klachten van burgers richting geven aan de invulling van de werkzaamheden die door de Nationale ombudsman worden verricht. Is het voor de heer Van Zutphen wellicht zo frustrerend dat hij niet zelf aan de knoppen zit dat hij zich dan maar als ombudsman met van alles en nog wat bemoeit?

Uit voorgaande overwegingen vloeit een aantal vragen voort die ik gaarne in de vorm van een verzoek in de zin van de Wet open overheid (Woo) aan u voorleg. In de eerste plaats ontvang ik graag in kopie alle documenten waaruit kan worden opgemaakt hoe u sinds 2019 tot de ombudsagenda bent gekomen. Daarbij zijn wij met name geïnteresseerd in de aanleiding die u al dan niet in klachten van burgers heeft gevonden om bepaalde thema's op te nemen in die agenda. In de tweede plaats zie ik gaarne alle documenten tegemoet waaruit kan worden afgeleid hoeveel tijd de eerdergenoemde zes onderzoekers en eventuele andere medewerkers aan het hiervoor besproken onderzoek en het schrijven van het bijbehorende rapport hebben besteed. En in de derde plaats gaat mijn belangstelling uit naar alle documenten die ons duidelijk kunnen maken hoe u denkt te gaan waarborgen dat dit rapport niet slechts een eenmalige publiciteitsstunt is waarbij de zoveelste kwetsbare doelgroep een worst krijgt voorgehouden, maar ertoe leidt dat er echt iets voor deze groep

gebeurt. Ik dank u bij voorbaat voor de te nemen moeite.

Met vriendelijke groeten,

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted] onderschrijft de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties en streeft in dit verband onder meer naar het terugdringen van het gebruik van papier en inkt. Wij stellen het dan ook op prijs wanneer u deze brief niet wilt uitprinten of fotokopiëren en wanneer u haar wilt beantwoorden via ons e-mailadres. Doet u mee?

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]